

Bezwaren van de Remonstrants Gereformeerde Gemeente tegen Conceptwetsvoorstel transparantie maatschappelijke organisaties

De Remonstrants Gereformeerde Gemeente Gouda, verder te noemen RGGG, vormt met de Doopsgezinde Gemeente Gouda en de Vereniging Vrijzinnige Protestanten in Gouda een vrijzinnige geloofsgemeenschap, in de vorm van een vereniging op basis van burgerlijk recht, die zich noemt Federatie Gouda.

De RGGG heeft ernstige bezwaren tegen het Conceptwetsvoorstel transparantie maatschappelijke organisaties, en wel om de volgende redenen:

- Het conceptwetsvoorstel is een bedreiging voor de bereidheid tot geven, op meerdere punten in strijd met privacy regels, en het schaadt de veiligheid van donateurs.
- Het conceptwetsvoorstel betekent een grote administratieve last voor soms kleine vrijwilligersorganisaties.
- Het is niet duidelijk welk probleem hiermee wordt opgelost, hoe groot het probleem is en hoeveel van de duizenden maatschappelijke organisaties dat probleem betreft.

1. Bereidheid tot geven

Mede door onderstaande punten 2 en 3 zal de bereidheid tot het doen van grote giften, waaronder legaten, aan maatschappelijke organisaties, waaronder kerkgenootschappen, afnemen. Deze organisaties kunnen juist bestaan dankzij giften van particulieren en vermogensfondsen. Hiermee kunnen dus deze organisaties in hun voortbestaan bedreigd worden. Voor de RGGG valt hier het volgende specifiek aan toe te voegen. Om onze jaarlijkse kosten te dekken zijn we op de eerste plaats afhankelijk van de vrijwillige bijdragen van onze leden en vrienden. Een niet onaanzienlijk deel van de uitgaven wordt echter, zij het slechts op besluit van het bestuur, gedekt uit een vermogensfonds dat gelieerd is aan de hiervoor genoemde gemeente, maar die het vermogen afgezonderd heeft op basis van een stichting. Niet alleen kan de bereidheid van dit fonds om grotere bedragen bij te dragen worden verminderd indien de jaarrekening en de balans openbaar gemaakt moeten worden (zoals het concept- wetsvoorstel behelst), maar dit zal ook de geefbereidheid van de leden van de RGGG zeer nadelig kunnen beïnvloeden.

2. Privacy

In mei 2018 is de AVG in werking getreden met een forse aanscherping van regels rondom privacy. Het publiceren van naam en woonplaats van grote donateurs, ook al betreft dat uitsluitend deze twee gegevens, is een ongewenste schending van de privacy en is in strijd met de bedoeling van de AVG. Naam en woonplaats is vaak voldoende om mensen te identificeren. Donateurs willen (in tegenstelling tot in sommige Angelsaksische landen) juist in de meerderheid van gevallen anoniem blijven.

Het ondertekenen van de publicatie door bestuurders is voorts in flagrante tegenspraak met het feit dat zelfs bij de Kamer van Koophandel bestuurders van kerken niet worden geregistreerd wegens de vrijheid van godsdienst.

In de Memorie van Toelichting wordt geschreven dat het publiceren van een naam van een donor van een kerkgenootschap nog niet betekent dat deze tot dat kerkgenootschap behoort. Dat is in principe juist, maar ieder weldenkend mens zal begrijpen dat op z'n minst een relatie tussen de donor en het kerkgenootschap kan worden aangenomen. De redenering in de Memorie van Toelichting is wel een erg gekunstelde. Het publiceren van de naam is misschien naar de letter niet in strijd met de vrijheid van godsdienst, maar in de echte wereld wel.

3. Veiligheid

Het publiceren van naam en woonplaats van grote donateurs kan leiden tot ongewenst gedrag richting deze donateurs. Niemand wil na het bekend worden van een grote donatie overstelpt worden met vragen om geld. Een groter gevaar is dat uit een grote donatie afgeleid zou kunnen worden dat een donateur vermogend is. Dit zou tot ongewenste aandacht vanuit criminele hoek kunnen leiden (Quote 500 effect).

Vermogensfondsen ondersteunen regelmatig activiteiten van maatschappelijke organisaties waarbij in de voorwaarden expliciet vermeld wordt dat de naam van de fondsen niet bekend mag worden gemaakt, onder andere om niet overstelpt te worden met aanvragen.

Kerken ontvangen regelmatig grote legaten. Familie van erflaters kan als gevolg van de publicatie ongewenste aandacht krijgen vanuit de al dan niet georganiseerde criminaliteit. Als alleen de naam en woonplaats van een donateur bekend is zou dat ook nog kunnen leiden tot ongewenste criminele aandacht voor personen met dezelfde achternaam als de donateur en die in dezelfde plaats woonachtig zijn.

4. Administratieve last

In de toelichting op het conceptwetsvoorstel wordt een wel heel optimistisch beeld geschetst van de administratieve belasting door de invoering van deze wet. De berekeningen gaan voorbij aan het feit dat heel veel werk door vrijwilligers gedaan moet worden die niet altijd even deskundig zijn in de omgang met internet. In kerkgemeenschappen zijn functies vaak verdeeld over meerdere personen, en het verzamelen van de gevraagde gegevens, het op juiste wijze weergeven en het vervolgens op de website plaatsen vraagt aandacht van meerdere personen, wat de kansen op fouten vergroot. Invoering van ANBI en AVG heeft al een grote administratieve druk op kerkgemeenten gelegd. Het moet niet zo zijn dat de aandacht voor alle regelingen van overheidswege de aandacht voor het kerkelijke werk verdringt.

5. Welk probleem wordt opgelost?

Het is de vraag welk probleem hiermee wordt opgelost. In de inleiding van de Memorie van Toelichting wordt een in ernst toenemende opsomming gegeven van 'ongewenst gedrag'. Het wordt echter niet duidelijk gemaakt hoe vaak dat voorkomt en om welke bedragen dit gaat. De overgrote meerderheid van de duizenden maatschappelijke organisaties en kerkelijke gemeenten hebben totaal niets van doen met dit soort van ongewenste invloed. In het bezwaar dat de SBF schrijft wordt dit dan ook terecht omschreven met 'met een kanon op een mug schieten'.

Kwaadwillende donateurs die op ongewenste wijze een organisatie willen beïnvloeden zullen ongetwijfeld via andere wegen (o.a. cryptomunten, buitenlandse rekeningen) manieren vinden om onwettig gedrag te financieren.

Deze wet treft juist de organisaties die loyaal zijn aan de democratische rechtsorde. Deze organisaties hebben de laatste jaren meegewerkt aan grotere transparantie via de ANBI regelingen en dergelijke. De kerkgenootschappen, verbonden in het CIO (Interkerkelijk Contact inzake de Overheid) hebben grote inspanning verricht om een goede regeling met de Belastingdienst overeen te komen. Jaarlijks worden van deze kerkgemeenten al de staat van baten en lasten gepubliceerd.

De ANBI wetgeving en de wetten rond het melden van ongebruikelijke transacties geven de overheid al veel handvatten om het inzicht te krijgen dat gewenst wordt. Het is alleen een kwestie van handhaving. Daarnaast zou het principe gehanteerd moeten worden dat (individuele) openheid van financiële zaken slechts vereist is bij een grondig vermoeden van onrechtmatigheden door veiligheidsdiensten en politie.

RGGG heeft kennis genomen van de reactie van de SBF (Samenwerkende Brancheorganisaties Filantropie) en onderschrijft deze geheel. Wij verzoeken u op grond van het vorenstaande met klem het wetsvoorstel niet op deze wijze bij het parlement in te dienen.

Namens de Remonstrants Gereformeerde Gemeente Gouda

K.J. Heering
voorzitter
